

Vastaus kirjalliseen kysymykseen peliriippuvuuden ehkäisemisestä ja rahapeliongelmien hoitopalveluiden kehittämisestä

Eduskunnan puhemiehelle

Eduskunnan työjärjestyksen 27 §:ssä mainitussa tarkoituksessa Te, Arvoisa puhemies, olette toimittanut asianomaisen ministerin vastattavaksi kansanedustaja Päivi Räsänen /kd ym. näin kuuluvan kirjallisen kysymyksen KKV 519/2018 vp:

Kuinka hallitus voi torjua nykyistä tehokkaammin peliautomaatteihin liittyviä pelihaittoja, onko hallituksella valmiutta edistää Norjan mukaista mallia, jossa rahapeliautomaatit on poistettu kaupoista ja kuinka rahapeliongelmiin liittyviä hoitopalveluita kehitetään ja onko tarpeen tehdä laaja vertailututkimus peliongelman eri hoitovaihtoehtojen tehokkuudesta?

Vastauksena kysymykseen esitän seuraavaa:

Rahapelijärjestelmämme ensisijainen tehtävä on rahapelitoimintaan liittyvien haittojen ehkäisy ja vähentäminen. Suomessa on katsottu, että yksinoikeusjärjestelmä on tehokkain tapa tämän tehtävän toteuttamiseksi. Suomessa on tällä hallituskaudella yhdistetty kolme rahapeliyhteisöä yhdeksi valtion kokonaan omistamaksi rahapeliyhtiö Veikkaus Oy:ksi. Uudistuksen tavoitteena on vahvistaa yksinoikeusjärjestelmää ja haittojen ehkäisyä ja vähentämistä.

Haittojen ehkäisemisen ja vähentämisen tehostamiseksi eduskunnalla on parhaillaan käsiteltävänä hallituksen esitys (HE 213/2018 vp), jossa ehdotetaan siirtymistä pelaajan pakolliseen tunnistautumiseen pelipisteisiin sijoitettujen eli ns. hajasijoitettujen automaattien osalta. Tunnistautumiseen kytketään myöhemmin asetustasolla määriteltävät pelirajoitukset. Tunnistautumiseen liitettävien pelirajoitusten ja hallintatyökalujen toimivuutta arvioidaan parhaillaan STM:ssä. On tärkeää, että pelaajat saavat tehokkaat välineet pelaamisensa hallintaan tai sen kokonaan lopettamiseen myös fyysisessä raha-automaattipelaamisessa.

Pakollinen tunnistautuminen raha-automaattipelaamisessa ja siihen asetettavat rajoitukset merkitsevät isoa askelta peliautomaatteihin liittyvien haittojen ehkäisyn ja vähentämisen tehostamisessa, vaikkei muutoksella yksistään laajempaa tarvetta haittojen ehkäisyn tehostamiseen ratkaistakaan. Vaikka hallituksen esityksessä ei ehdoteta tunnistautumispakkoa pelisaleissa tapahtuvaan raha-automaattipelaamiseen, voi Veikkaus Oy varustaa omaehtoisesti pelisaliautomaatit tunnistautumisen mahdollistavilla laitteistoilla. Lisäksi sisäministeriössä parhaillaan käynnissä olevassa hankkeessa selvitetään, voisiko pelaajan itsensä asettamat pelikiellot laajentaa pelikasinossa ja Veikkaus Oy:n sähköisessä pelipalvelussa tapahtuvasta pelaamisesta myös pelisaleissa tapahtuvaan pelaamiseen.

Vastaus kirjalliseen kysymykseen KKV 519/2018 vp

Rahapelihaittojen ehkäisyn ja vähentämisen tehostamista on jatkettava myös seuraavan hallituksen toimesta ja tarkasteltava siihen liittyviä toimenpiteitä laaja-alaisesti, esimerkiksi mahdollisuutta laajentaa pakollinen tunnistautuminen myöhemmin myös pelisaleihin sijoitettuihin raha-automaatteihin.

Kysymys rajautuu kauppoihin sijoitettuihin raha-automaatteihin, mutta haittojen ehkäisyn ja vähentämisen näkökulmasta pelipisteissä tapahtuvaa tarjontaa eli ns. hajasijoitusta olisi tarkoituksenmukaista tarkastella laajemminkin. Norja poisti raha-automaatit kaupoista ja muista hajasijoituspaikoista vuonna 2007. Automaattien poistaminen kokonaan oli kuitenkin väliaikainen ratkaisu ja ne tuotiin rajoitetummin markkinoille vuonna 2008. Kaupoissa peliautomaatteja ei uudistuksen jälkeen ole saatavilla, mutta pelikoneita on hajasijoitettu kioskeihin, huoltoasemille, ravintoloihin ja kahviloihin. Automaatit ovat pakollisen tunnistautumisen takana ja tunnistautumiseen on yhdistetty monipuoliset pelaamisen hallinnan työkalut ja rajoitukset, automaattien määrä on rajoitettu ja automaattien riskiominaisuuksia säännellään. Eduskunnan käsiteltävänä oleva hallituksen esitys nojaa pakollisen tunnistautumisen ja siihen liitettävien rajoitusten tehokkuuteen haittojen ehkäisyssä ja vähentämisessä ja siinä on yhtymäkohtia Norjan sijoittelupolitiikkaan.

On syytä muistaa, että rahapelien tarjontaa ja saatavuutta on tarpeen tarkastella myös laajemmin kuin fyysisiin peliautomaatteihin ja niiden sijoitteluun liittyvinä ongelmina. Peliongelmien ehkäisy ei ole yksinomaan peliautomaattien sijoittelukysymys. Parhaaseen tulokseen päästään useilla toisiaan tukevilla toimenpiteillä, jotka kohdistuvat sekä rahapelien kysyntään että tarjontaan kokonaisuutena. Yleinen terveyden ja hyvinvoinnin edistäminen, mielenterveyden edistäminen ja ehkäisevä päihdetyö ehkäisevät osaltaan pelihaittoja.

Rahapeliongelman hoito toteutetaan osana yleistä palvelujärjestelmää ja tulevia sote-rakenteita. Erillistä hoitojärjestelmää ei nähty tarpeen järjestää myöskään mainitussa THL:n ehdotuksessa ehkäisevän ja korjaavan työn järjestämisestä. Järjestöjen tuottamat palvelut ovat merkittävässä asemassa osana pelihaittapalveluiden kokonaisuutta. Sosiaali- ja terveysministeriö tukee ehkäisevän ja korjaavan työn kehittämistä ja tutkimusta Terveiden ja hyvinvoinnin laitoksen (THL) kautta kasvavin resurssein.

Vastaus kirjalliseen kysymykseen KKV 519/2018 vp

THL kehittää ja tutkii hoitomenetelmiä ja palvelujärjestelmää, vahvistaa osaamista mm. menetelmäkoulutusten kautta sekä tukee tuki- ja hoitopalveluita ja niiden kehittämistä yhteen koaavan Peliklinikan toimintaa. Suomessa ei ole vielä Käypä hoito -suositusta rahapeliriippuvuuden hoitoon. Kansainvälisen tutkimuksen kautta eri menetelmien tehosta tiedetään kuitenkin jo paljon. Eniten näyttöä löytyy kognitiivis-behavioraalisten menetelmien ja motivoivan haastattelun toimivuudesta peliongelman hoidossa. THL edistää kansainvälisiin suosituksiin pohjautuvien menetelmien soveltamista ja tekee itse korkeatasoista tutkimusta. Parhaillaan käynnissä on mm. farmakologista hoidon tukea koskeva tutkimus. Hoitomenetelmien kehittämisen lisäksi on tärkeää ottaa rahapelaaminen puheeksi jo peruspalveluissa. Puheeksioton menetelmiä ja työkaluja ollaan parhaillaan tuomassa kentän käyttöön.

Helsingissä 21.12.2018

Perhe- ja peruspalveluministeri Annika Saarikko